

Sygn. akt: III AUa 2548/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta Wolska

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSO del. Joanna Kasicka (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014 r. w Łodzi

sprawy **E. S. (1)**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddział (...) w Ł. P. Terenowa w T.**

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 3 października 2013 r., sygn. akt: V U 1099/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 2548/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 września 2012 roku wydaną z upoważnienia Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. P. Terenowa w T. zobowiązano E. S. (1) do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tytułem części uzupełniającej emerytury z powodu użytkowania przez niego gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,73 ha. Stwierdzono, że świadczenie nie przysługiwało od 1 lipca 2001 roku do dnia 31 marca 2012 roku oraz zobowiązano do zwrotu z tego tytułu kwoty 21.608,86 złotych za okres trzech lat wstecz, tj. za okres od 1 kwietnia 2009 roku do dnia 31 marca 2012 roku. Jednocześnie KRUS odstąpił na podstawie art. 138 ust. 4 ww. ustawy od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 45.400,29 złotych.

W odwołaniu od powyższej decyzji E. S. (1) wniósł o zmianę powyższej decyzji. Wskazał, że sporna działka miała nieuregulowany stan prawny, dlatego została oddana w dzierżawę na podstawie umowy ustnej P. M., a wniesienie sprawy o uwłaszczenie miało na celu jedynie uregulowanie stanu prawnego. Na spornej działce wnioskodawca nie prowadził żadnej działalności rolniczej.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 3 października 2013 roku w sprawie V U 1099/12 Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że E. S. (1) nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego świadczenia emerytalno-rentowego w kwocie 21.608,86 złotych.

Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że zostało ono wydane na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

E. S. (1) jest uprawniony do rolniczego świadczenia emerytalno-rentowego od dnia 27 kwietnia 1994 roku. Część uzupełniająca świadczenia podlegała zawieszeniu w 50% z powodu prowadzenia działalności rolniczej i nie nabycia przez współmałżonka prawa do emerytury lub renty.

E. S. (1) wraz z żoną W. S. byli właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w miejscowości T. gmina Ż. o powierzchni 6,22 ha opisanego w księdze wieczystej KW nr (...) i które otrzymali w drodze darowizny w dniu 22 stycznia 1976 roku od rodziców E. S. (1).

E. S. (1) był również posiadaczem samoistnym spornej nieruchomości rolnej położonej w miejscowości T. gmina Ż. o powierzchni 1,73 ha, oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...). Działka ta miała nieuregulowany stan prawny. Nie była prowadzona dla niej księga wieczysta ani zbiór dokumentów. Małżonkom S. posiadanie tej nieruchomości przekazali rodzice W. J. i A. G.. Działka ta sąsiaduje z pozostałymi działkami należącymi do wnioskodawcy.

E. i W. S. na podstawie umowy z dnia 10 września 1986 roku wydzierżawili działkę położoną w miejscowości T., pod numerem

(...) o powierzchni 450 m² z przeznaczeniem pod budowę sklepu spożywczo-przemysłowego.

W dniu 24 lipca 2001 roku E. i W. małżonkowie S. zawarli umowę dzierżawy, mocą której gospodarstwo rolne o powierzchni 6,22 ha, położone w miejscowości T. (którego byli właścicielami) oddali w dzierżawę P. M. na okres 10 lat.

W następstwie zawartej umowy dzierżawy, KRUS podjął wypłatę 100% części uzupełniającej świadczenia E. S. (1) od dnia 1 lipca 2001 roku.

Jednocześnie z zawarciem umowy, E. S. (1) oddał P. M. w dzierżawę działkę sporną numer (...). Powyższe zostało dokonane na podstawie ustnej umowy dzierżawy.

Umowa dzierżawy wygasła z dniem 24 lipca 2011 roku.

Żona E. W. S. zmarła w dniu 3 marca 2011 roku. Spadek po niej na podstawie ustawy nabyli mąż E. S. (1) i córka E. S. (2) po 1/2 części każde z nich wraz ze wchodzącym w skład spadku gospodarstwem rolnym.

Z dniem 1 sierpnia 2011 roku organ rentowy zawiesił wypłatę 100% części uzupełniającej świadczenia rentowego E. S. (1).

Z dniem 15 lipca 2011 roku E. S. (1) zbył częściowo w drodze sprzedaży częściowo w drodze darowizny całe gospodarstwo rolne, którego był współwłaścicielem. I tak E. S. (1) i E. S. (2) sprzedali działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem 18 o powierzchni 1 ha 22a położoną w miejscowości T. oraz działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem 31 o powierzchni 0,2 ha. Działki numer (...) o powierzchni 4,8 ha E. S. (1) przekazał swoje córce E. S. (2) w formie darowizny.

W dniu 19 lipca 2011 roku E. S. (1) złożył kserokopie trzech aktów notarialnych oraz złożył oświadczenie do KRUS, w którym wskazał, że nie posiada innych gruntów na terenie innych gmin.

Powyższe dokumenty były podstawą do podjęcia przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wypłaty 100% części uzupełniającej świadczenia E. S. (1) od dnia 1 sierpnia 2011 roku.

Decyzją z dnia 20 lipca 2011 roku KRUS przyznała E. S. (1) prawo do emerytury w związku z ukończeniem 65 roku życia.

W dniu 21 września 2011 roku został złożony do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim wniosek o uwłaszczenie nieruchomości rolnych po J. i A. G., w tym m.in. spornej działki numer (...). W wyniku przeprowadzonego postępowania Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 27 października 2011 roku w sprawie sygn. akt I Ns 870/11 stwierdził, że E. S. (1) nabył nieodpłatnie z mocy samego prawa z dniem 4 listopada 1971 roku własność spornej działki numer (...) o powierzchni 1,73 ha. Postanowienie uprawomocniło się 17 listopada 2011 roku.

Na podstawie umowy darowizny z dnia 26 kwietnia 2012 roku E. S. (1) sporną działkę numer (...) podarował swojej córce - E. S. (2).

E. S. (1) powyższą umowę darowizny przedłożył do KRUS w dniu 27 kwietnia 2012 roku.

Razem z prawnym przekazaniem w dzierżawę gospodarstwa rolnego o powierzchni 6,22 ha, co nastąpiło 24 lipca 2001 roku, P. M. w dzierżawę przejął również sąsiadującą działkę numer (...) o powierzchni 1,73 ha. To on na wszystkich dzierżawionych gruntach (również na działce numer (...)) prowadził działalność rolniczą do listopada 2011 roku tj. do końca zniw. Ze wszystkich działek płacił podatki, w tym również z działki numer (...).

Na spornej działce numer (...) wnioskodawca po zawarciu umowy dzierżawy z P. M. nie prowadził działalności rolniczej, nie uprawiał jej. Takiej działalności nie prowadził również po zakończeniu umowy dzierżawy, bowiem działkę tę zaczęła uprawiać jego córka E. S. (2), która w dniu 26 kwietnia 2012 roku stała się jej właścicielem.

Powodem, dla którego E. S. (1) zawarł z P. M. umowę dzierżawy wszystkich należących do niego nieruchomości rolnych, był pogarszający się stan zdrowia zarówno jego jak i żony a co za tym idzie, niemożność dalszej pracy w gospodarstwie rolnym. E. S. (1) zachorował na zwężenie tętnic szyjnych i znalazł się w szpitalu. Dwa razy był w sanatorium, kilka razy w szpitalu. Choruje na chorobę wieńcową serca, miażdżycę, nerwicę, ma zawroty głowy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że przepisy art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o u.s.r. stanowią, że wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą; zawieszenie wypłaty dotyczy po pierwsze części uzupełniającej emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, po drugie emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w części równej 95% emerytury podstawowej – i obejmuje całość lub określony ułamek tej części świadczenia.

Stosownie do treści art. 28 ust. 3 ustawy o u.s.r. wypłata m.in. części uzupełniającej świadczenia emerytalnego ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7, 9 i 11.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 uznaje się, iż emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając: gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a. małżonkiem emeryta lub rencisty,
- b. jego zstępnym lub pasierbem,
- c. osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d. małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b) lub c).

Kwestia bowiem zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej warunkuje zakres wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych rolniczych oraz stanowi przesłankę przyznania prawa do wcześniejszej emerytury rolniczej na podstawie art. 19 ust. 2 ww. ustawy.

Zgodnie zaś z art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r. emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3)zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wypłata części uzupełniającej świadczenia emerytalnego nie ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt pomimo, iż będąc właścicielem albo posiadaczem gospodarstwa rolnego, wydzierżawi grunty osobie określonej w podpunktach a. - b. art. 28 ust 4 pkt 1 ustawy o u.s.r, na podstawie umowy pisemnej, zawartej co najmniej na 10 lat, którą zgłosi do ewidencji gruntów i budynków.

W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony materiał dowodowy dowodzi, iż wnioskodawca był posiadaczem nieruchomości rolnej położonej w miejscowości T. gmina Ż. o powierzchni 1,73 ha i oznaczonej w ewidencji gruntów numerem (...). Niewątpliwym jest, że wnioskodawca na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 27 października 2011 roku stał się właścicielem tej nieruchomości. Faktem także jest, iż wnioskodawca nie powiadomił organu rentowego o posiadaniu spornej nieruchomości, dopiero w dniu 27 kwietnia 2012 roku przedłożył do KRUS akt notarialny z dnia 26 kwietnia 2012 roku o przekazaniu spornej nieruchomości w formie darowizny swojej córce E. S. (2). Okoliczności powyższe spowodowały, iż organ rentowy uznał, iż zaistniały przesłanki do zawieszenia 100% części uzupełniającej emerytury przysługującej wnioskodawcy (w okresie od dnia 1 lipca 2001 roku do 31 marca 2012 roku), traktując go tym samym jako emeryta, który nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Sąd Okręgowy mając na uwadze przyjętą na gruncie art. 28 ust. 3 ustawy o u.s.r., wykładnię użytego w nim zwrotu „prowadzenie działalności rolniczej”, uznał, iż wnioskodawca, w spornym okresie, nie prowadził działalności rolniczej i nie był rolnikiem w rozumieniu cytowanej ustawy i dlatego nie ciąży na nim obowiązek zwrotu wypłaconych w okresie od 1 kwietnia 2009 roku do 31 marca 2012 roku (do tego okresu KRUS ograniczył żądanie zwrotu części uzupełniających świadczeń emerytalnych) świadczeń, w łącznej kwocie 21.608,86 zł.

Sąd Okręgowy podniósł, że przepisu art. 28 ustawy o u.s.r., nie można interpretować w oderwaniu od art. 6 pkt 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z art. 6 pkt 1 rolnikiem jest pełnoletnia osoba fizyczna, zamieszkująca i prowadząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osoba, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. Pod pojęciem działalności rolniczej należy natomiast rozumieć działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej (art. 6 pkt 3 ustawy).

Oznacza to w praktyce, co podkreślił Sąd Okręgowy, że jeżeli ubezpieczony nie prowadzi działalności rolniczej we wskazanym powyżej rozumieniu, to przysługująca mu część uzupełniająca świadczenia nie ulega zawieszeniu.

Sąd przytoczył stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 maja 2004 r., w sprawie II UZP 5/04, OSNP 2004/22/389, w której stwierdził, iż wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28

ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8 grudnia 2004 r., w sprawie III AUa 598/04, Apel. W-wa 2005/4/16, w którym uznał, że zawieszenie wypłaty emerytury rolniczej nie dotyczy osoby jedynie posiadającej gospodarstwo rolne, ale tylko takiej osoby, która gospodarstwo rolne prowadzi i gospodarstwo to przynosi jej dochód. Przy tym wskazać należy, iż za prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym należy traktować zespół czynności, bez których dane gospodarstwo nie mogłoby prawidłowo funkcjonować (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1988 r., III UZP 8/88, OSNC 1988/12/166).

Zdaniem Sądu Okręgowego, wnioskodawca będąc posiadaczem samoistnym spornej nieruchomości rolnej, która nie miała uregulowanego stanu prawnego od dnia 24 lipca 2001 roku wydzierżawił tą nieruchomość na podstawie ustnej umowy dzierżawy zawartej z P. M., jednocześnie z pozostałymi nieruchomościami rolnymi (całym gospodarstwem rolnym o powierzchni 6,22 ha), na okres 10 lat i nie użytkował ich. Sąd Okręgowy wskazał, że fakt zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej przez wnioskodawcę znajduje potwierdzenie w jasnych, logicznych i korespondujących ze sobą zeznaniach wnioskodawcy i świadków P. M., J. J. (2), C. K., E. S. (2) i S. O., których wiarygodności organ rentowy w toku postępowania nie kwestionował. Z treści ich zeznań jednoznacznie wynika, iż wnioskodawca nie użytkował żadnych gruntów rolnych (zarówno tych których był właścicielem jak i posiadaczem) od momentu zawarcia wskazanej umowy dzierżawy. Od objęcia ich w dzierżawę przez P. M. to on wszystkie grunty uprawiał rolniczo. E. S. (1) nie użytkował od tego momentu żadnych gruntów rolnych. Nie zostawił sobie żadnej nieruchomości, aby na niej prowadzić działalność rolniczą, bowiem stan jego zdrowia nie pozwalał zarówno jemu jak i jego żonie na pracę w gospodarstwie rolnym. Nie budziła wątpliwości Sądu pierwszej instancji okoliczność, iż P. M. objął w dzierżawę również sporną działkę numer (...), która sąsiaduje z pozostałymi działkami należącymi niegdyś do wnioskodawcy i tworzy z nimi jedną całość. Na wiarygodność zeznań przesłuchanych w sprawie świadków a także zeznań samego wnioskodawcy, nie może, w ocenie Sądu Okręgowego, wpływać okoliczność, iż w sprawie I Ns 870/11 o uwłaszczenie, świadek S. O. zeznał, że do dzisiejszego dnia sporną działkę użytkuje E. S. (1). Przesłuchany przed Sądem Okręgowym świadek S. O. zeznał, iż nie wie dlaczego tak powiedział, być może nie dosłyszał pytania sędziego, co w świetle spostrzeżeń Sądu Okręgowego w trakcie przesłuchania świadka, nie budzi wątpliwości. Ponadto, co jest zdaniem Sądu Okręgowego istotne - Sąd Rejonowy nie prowadził postępowania dowodowego w zakresie ustalenia osoby użytkującej sporną działkę na dzień toczącego się postępowania, a badał jedynie stan posiadania na dzień 4 listopada 1971 roku.

Konkludując Sąd Okręgowy uznał, iż wnioskodawca wykazał w toku postępowania, iż będąc wówczas właścicielem gospodarstwa rolnego, nie był rolnikiem i nie prowadził w tym gospodarstwie działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w spornym okresie. Skoro zaś skarżący nie prowadził działalności rolniczej i nie był rolnikiem w rozumieniu art. 6 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, to nie ciąży na nim obowiązek zwrotu wypłaconych w okresie od 1 kwietnia 2009 roku do 31 marca 2012 roku świadczeń na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając powyższy wyrok w całości zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną interpretację art. 28 ust. 3, 4 w kontekście art. 6 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. OZ.U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) w związku z art. 138 ust. 1-2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. OZ.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 - ze zm.).

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że nie zgadza się z argumentacją Sądu Okręgowego. Zdaniem organu rentowego orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 06.05.2004r., II UZP 5/04, OSNP 2004/22/389, na które powołuje się Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajduje zastosowania w przedmiotowej sprawie. W powołanym wyroku, wydanym w indywidualnej sprawie Sąd Najwyższy przyjął, że posiadanie gruntów rolnych, nabytych w drodze dziedziczenia nie powoduje zawieszenia wypłaty części uzupełniającej świadczenia w trybie art. 28 ust. 4 ustawy o u.s.r. Natomiast w sprawie będącej

przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego rolnik niezgodnie z prawdą oświadczył, że zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art.28 ust.3 i 4 ustawy z dnia 20.12.1990r. i uzyskał prawo do wypłaty 100% części uzupełniającej przysługującego mu świadczenia. Apelujący podkreślił, że odwołujący złożył to oświadczenie w czasie, gdy przed Sądem Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim toczyło się postępowanie uwłaszczeniowe, w trakcie którego E. S. dokumentował aktualnie trwający fizyczny związek z gruntem i potwierdził, że prowadził i nadal prowadzi działalność rolniczą na działce nr (...) o pow. 1,73ha. Sąd Okręgowy oparł swoje stanowisko na ustaleniach poczynionych w świetle art. 6 pkt 1 i 3 ustawy o u.s.r. Zdaniem apelującego, jest to interpretacja błędna, gdyż zasady zawieszania świadczeń emerytalno-rentowych są wystarczająco uregulowane w art. 28 ustawy o u.s.r., który nie tylko enumeratywnie wymienia wszystkie przypadki zawieszania wypłaty części uzupełniającej świadczenia, ale także wprowadza, na użytek tego właśnie artykułu, definicję zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, jako stanu prawnego, w którym ani emeryt, ani rencista nie jest właścicielem (współwłaścicielem) gospodarstwa rolnego i nie prowadzi działu specjalnego, nie licząc gruntów ściśle wymienionych w ust.4 pkt 1-7.

Apelujący podkreślił, że pojęcie "prowadzenie działalności rolniczej", zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, nie ogranicza się tylko do prowadzenia gospodarstwa w sposób "fizyczny", ale odnosi się do osoby władającej gospodarstwem w sensie prawnym. W sprawie powyższej decydujące znaczenie odgrywa stan prawny ustalony stosownie do dyspozycji art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Art. 6 ustawy nie ma w tym przypadku zastosowania, gdyż dotyczy wyraźnie czynnego rolnika, a nie rencisty czy emeryta. Apelujący podkreślił, że wnioskodawca został prawidłowo pouczone o warunkach, które muszą być spełnione aby świadczenie było wypłacane. Decyzja przyznająca wnioskodawcy prawo do świadczeń rentowych w pełnej wysokości zawierała informacje dotyczące zasad zawieszania świadczeń w sytuacji niezaprzestania prowadzenia działalności rolniczej oraz pouczenie co należy rozumieć pod pojęciem "zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej", a także o obowiązku niezwłocznego powiadomienia organu rentowego w sytuacji zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń. E. S. (1) miał zatem świadomość konsekwencji jakie rodzi fakt posiadania gospodarstwa rolnego. Pomimo tego zataił przed organem rentowym fakt, jest posiadaczem nieruchomości rolnej i, że złożył do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim wniosek o uwłaszczenie. Okoliczność użytkowania przez wnioskodawcę w spornym okresie przedmiotowych gruntów znajduje potwierdzenie przede wszystkim w złożonym Kasie, w dniu 17.05.2012r. wniosku o uwłaszczenie z 2011 roku oraz w zeznaniach powołanego w sprawie o uwłaszczenie świadka S. O., który zeznał przed Sądem Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim, że do dnia dzisiejszego sporną działkę użytkuje E. S. (1). Zdaniem apelującego, Sąd Okręgowy w sposób nadzwyczaj liberalny ocenił fakt, że świadek S. O. w postępowaniach toczących się przed Sądami złożył sprzeczne ze sobą zeznania. Wnioskodawca miał możliwość złożenia oświadczenia o użytkowaniu działki nr (...) przez P. M. w lipcu 2011 r., kiedy wyzbywał się gruntów o łącznej powierzchni 6,22ha - jednak złożył wówczas oświadczenie, że nie posiada innych gruntów, a już we wrześniu 2011 r. złożył do sądu wniosek o uwłaszczenie na gruntach o powierzchni 1,73ha. Zdaniem apelującego doszło do świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego

poprzez zatajenie przez E. S. (1) faktu posiadania gospodarstwa rolnego. Skarżący dodał, iż KRUS nie został wyposażony przez ustawę o u.s.r. w uprawnienia kontrolne, dotyczące prowadzenia postępowania w terenie, w celu ustalenia, kto i w jakim zakresie prowadzi działalność rolniczą na spornych gruntach.

Konkludując apelujący wniósł o zmianę wyroku Okręgowego w całości oraz uznanie, że część uzupełniająca świadczenia rentowego pobrana przez E. S. (1) w okresie od dnia 01.07.2001 r. do dnia 31.03.2012r. była świadczeniem nienależnie pobranym oraz zobowiązania odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres trzech lat

wstecz, tj. za okres od dnia 01.04.2009r. do dnia 31.03.2012r. w kwocie 21.608,86zł zgodnie z art. 138 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

W istocie wszystkie zarzuty apelacji zmierzają do wytknięcia Sadowi I instancji naruszenia prawa materialnego. Zarzuty te są niezasadne.

W rozpoznawanej sprawie spornym było prowadzenie przez E. S. (1) działalności rolniczej w okresie od 01 lipca 2001 roku do 31 marca 2012 roku (a w konsekwencji obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01 kwietnia 2009 roku do 31 marca 2012 roku) na nieruchomości rolnej położonej w miejscowości T. gmina Ż. o powierzchni 1,73 ha, oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...). Działka ta miała do dnia 27 października 2011 roku nieuregulowany stan prawny. Nie była prowadzona dla niej księga wieczysta ani zbiór dokumentów. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim postanowieniem z dnia 27 października 2011 roku w sprawie sygn. akt I Ns 870/11 stwierdził, że E. S. (1) nabył nieodpłatnie z mocy samego prawa z dniem 4 listopada 1971 roku własność spornej działki numer (...) o powierzchni 1,73 ha. Postanowienie uprawomocniło się 17 listopada 2011 roku. W dniu 19 lipca 2011 roku E. S. (1) złożył kserokopie aktów notarialnych oraz złożył oświadczenie do KRUS, w którym wskazał, że nie posiada innych gruntów na terenie innych gmin. Powyższe dokumenty były podstawą do podjęcia przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wypłaty 100% części uzupełniającej świadczenia E. S. (1) od dnia 1 sierpnia 2011 roku.

Wobec powyższych ustaleń faktycznych stanowisko Prezesa KRUS opiera się na tezie, że rolnik niezgodnie z prawdą oświadczył, że zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art.28 ust.3 i 4 ustawy z dnia 20.12.1990r. i uzyskał prawo do wypłaty 100% części uzupełniającej przysługującego mu świadczenia zaś złożył to oświadczenie w czasie, gdy przed Sądem Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim toczyło się postępowanie uwłaszczeniowe, w trakcie którego E. S. dokumentował aktualnie trwający fizyczny związek z gruntem i potwierdził, że prowadził i nadal prowadzi działalność rolniczą na działce nr (...) o pow. 1,73ha, tym samym nie zaprzestał prowadzić działalności rolniczej. Powyższy pogląd jest nietrafny, przez co odwołanie podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku (Dz. U. 1998/7/25 z późn. zmianami) o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą. Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7, 9 i 10 (art. 28 ust. 3). Z art. 28 ust. 4 wynika natomiast, iż, uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając, zgodnie z pkt 1 gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a)małżonkiem emeryta lub rencisty,

b)jego zstępnym lub pasierbem,

c)osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d)małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

W orzecznictwie przyjmuje się jednak, że art. 28 ust.4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie pochłania wszystkich wypadków, w których ustawodawca uznaje, że działalność rolnicza nie jest prowadzona, czy też dopuszcza - poza tym uznaniem - inne jeszcze wypadki nieprowadzenia takiej działalności i uwzględnia je przy zawieszaniu prawa do świadczeń. Zasadnicza kwestia sprowadza się bowiem do wykładni pojęcia „prowadzenia działalności rolniczej”, a w szczególności, czy zawieszenie w całości lub części prawa do świadczenia rentowego lub emerytalnego należy powiązać z samym faktem bycia właścicielem gospodarstwa rolnego lub wykonywania nad nim władztwa, czy też koniecznym jest dodatkowo, aby na jego obszarze osoba będąca rolnikiem prowadziła osobiście i na własny rachunek działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej

i rybnej, w rozumieniu art. 6 ust. 1 i ust.3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Sąd Najwyższy dokonując wykładni analizowanego pojęcia w kontekście zawieszenia w całości lub w części prawa do świadczenia wskazał na jego nieprzystawalność z pojęciem własności (posiadania) gospodarstwa rolnego. W wyroku z dnia 8 stycznia 1997, II UKN 39/96, OSNAPiUS 1997/16/299, a następnie w uchwale z dnia 6 maja 2004r., II UZP 5/04 Sąd ten stanął na stanowisku, i tę wykładnię Sąd Apelacyjny w obecnym składzie podziela, że nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 ustawy wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy wskazał na specyficzną konstrukcję prawną art. 28 ust. 4 ustawy. Zastosowana w nim technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1-4 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w powołanym wyżej przepisie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca. Przepis ten zawiera domniemanie, które każdorazowo może zostać obalone przez zainteresowanego poprzez adekwatne środki prawne. Właściciele gospodarstw rolnych mogą dowodzić, że nie są rolnikami, gdy nie prowadzą na nich działalności rolniczej. Przy czym w orzecznictwie wskazuje się, iż pojęcie prowadzenia działalności rolniczej zostało w ustawie tylko częściowo zdefiniowane- przez określenie pojęcia rolnika i charakteru działalności rolniczej. Przypisanie ubezpieczonemu tego rodzaju aktywności musi być poprzedzone ustaleniem, iż podejmuje on wszelkie czynności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa, a mogą być nimi działania organizacyjne, kierownicze, jak i osobiste zaangażowanie w bezpośrednim wykonywaniu pracy fizycznej w gospodarstwie (zob. uzasadnienie wyroku Sadu Najwyższego z dnia z dnia 19 lipca 2001 roku, sygn. akt UKN 492/00 OSNP 2003, Nr 9, poz. 233).

W konkluzji powyższych rozważań własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego pozostają więc poza sferą ubezpieczenia społecznego rolników, a więc nie mogą mieć wpływu na wysokość pobieranych świadczeń, wobec czego uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia może zależeć tylko od faktycznego zaprzestania działalności rolniczej.

W rozpoznanej sprawie zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że odwołujący w spornym okresie nie prowadził działalności rolniczej. Istotnym jest, że nie wykonywał prac rolniczych, nie uzyskiwał pożytków, nie podejmował czynności w celu uzyskania dochodów. Odwołujący nie płacił również podatku rolnego. Wszelkie tego rodzaju czynności wykonywał wyłącznie dzierżawca P. M.. Wskazać również należy, że powodem zawarcia umowy dzierżawy wszystkich gruntów rolnych był pogarszający się stan zdrowia ubezpieczonego. Odwołujący nie miał obiektywnej możliwości prowadzenia gospodarstwa rolnego. Przyczynami, które uniemożliwiały tego rodzaju aktywność były zły stan zdrowia. To właśnie tego rodzaju okoliczności zadecydowały o wydzierżawieniu przez E. S. (1) nieruchomości rolnych i zaprzestaniu osobistej pracy w gospodarstwie rolnym. Należało zatem uznać, że odwołujący trwale zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej i faktu tego nie zmieniają ustalenia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim poczynione w sprawie I Ns 870/11. Trafnie bowiem podnosi Sąd Okręgowy, że Sąd Rejonowy nie prowadził postępowania dowodowego w zakresie ustalenia osoby użytkującej sporną działkę na dzień toczącego się postępowania, czy też prowadzenia w nim działalności rolniczej, a badał jedynie stan posiadania na dzień 4 listopada 1971 roku.

W świetle powyższych rozważań należało przyjąć, że zarzuty apelacji są bezzasadne. Podkreślić należy, że apelujący zarzuca sądowi pierwszej instancji jedynie naruszenie przepisów prawa materialnego tj. błędną interpretację art. 28 ust. 3, 4 w kontekście art. 6 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Podniesiony w uzasadnieniu apelacji argument, iż okoliczność użytkowania przez wnioskodawcę w spornym okresie przedmiotowych gruntów znajduje potwierdzenie przede wszystkim w złożonym wniosku o uwłaszczenie z 2011 roku oraz w zeznaniach powołanego w sprawie o uwłaszczenie świadka S. O., który zeznał przed Sądem Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim, że do dnia dzisiejszego sporną działkę użytkuje E. S. (1) stanowiąc może jedynie zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego. Apelacja wprost nie stawia jednak zarzutu naruszenia prawa procesowego. Apelujący nie przytoczył żadnych argumentów związanych

z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażającej się poprawnością wnioskowania z punktu widzenia logiki i zasad doświadczenia życiowego.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.